

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล การบริหารงานแบบ
มีส่วนร่วมของหัวหน้าหอผู้ป่วย กับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาล
ในโรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

นางศิริกุล จันท่อม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974 - 13 - 1368 - 3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3 1 S.A. 2546

I149S20112

RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, ATTITUDE TOWARD NURSING
PROFESSION, HEAD NURSES' PARTICIPATIVE MANAGEMENT, AND QUALITY OF
WORKING LIFE OF NURSES IN HOSPITALS UNDER THE JURISDICTION
OF THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS

Mrs. Sirikul Chanpum

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements

For the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Administration

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974 – 13 – 1368 - 3

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ศิริกุล จันทุม : ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหัวหน้าหอผู้ป่วย กับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาล ในโรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, ATTITUDE TOWARD NURSING PROFESSION, HEAD NURSES' PARTICIPATIVE MANAGEMENT, AND QUALITY OF WORKING LIFE OF NURSES IN HOSPITALS UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ. ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์ ดร. จิราพร เกศพิชญวัฒนา 123 หน้า ISBN 974 -13 -1368 -3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหัวหน้าหอผู้ป่วย กับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาล โรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และเพื่อศึกษาตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างคือพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 375 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหัวหน้าหอผู้ป่วย และแบบวัดคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้เนื้อหาที่วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ 10 ท่าน หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามด้วยวิธีคำนวณสูตรแอลฟาของครอนบาค วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัยที่สำคัญมีดังนี้

1. คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คุณภาพชีวิตการทำงานด้านความพึงพอใจในงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านความพึงพอใจในงานเฉพาะด้านอยู่ในระดับปานกลาง ด้านลักษณะงานอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ด้านความผูกพันกับงานอยู่ในระดับปานกลาง
2. เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล มีเจตคติทางบวกน้อย
3. อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน สถานภาพสมรสแต่งงานและอยู่ด้วยกัน การมีรายได้เหลือเก็บออม เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลและการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหัวหน้าหอผู้ป่วย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการมีรายได้เพียงพอมีความสัมพันธ์ทางลบกับคุณภาพชีวิตการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระดับการศึกษา สถานะที่ปฏิบัติงาน และสถานภาพสมรสโสด ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงาน
4. กลุ่มตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตการทำงานได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ได้แก่ อายุ รายได้เหลือเก็บ เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลและการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหัวหน้าหอผู้ป่วย สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลได้ ร้อยละ 36.8 ($R^2 = .368$) โดยมีสมการพยากรณ์ในรูปแบบมาตรฐานดังนี้

$$Z = .345^* \text{เจตคติ} + .355^* \text{การบริหาร} + .111^* \text{รายได้} + .102^* \text{อายุ}$$

$$Z = .345^* Z_{\text{เจตคติ}} + .355^* Z_{\text{การบริหาร}}$$

สาขาวิชา   การบริหารการพยาบาล
 ปีการศึกษา   2543

ลายมือชื่อนิสิต.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

: MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD : QUALITY OF WORKING LIFE / NURSES / ATTITUDE TOWARDS
NURSING PROFESSION / PARTICIPATIVE MANAGEMENT

SIRIKUL CHANPUM : RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, ATTITUDE
TOWARDS NURSING PROFESSION, HEADNURSES' PARTICIPATIVE MANAGEMENT,
AND QUALITY OF WORKING LIFE OF NURSES IN UNIVERSITY HOSPITALS UNDER
THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS. THESIS ADVISOR : ASSOC.
PROF. JINTANA YUNIBHAND, Ph.D., CO-ADVISOR: JIRAPORN KESPICHAYAWATTANA, Ph. D.
123 pp. ISBN 974 -13 -1368 -3.

The purposes of this research were to study the relationships between personal factors, attitude toward nursing profession, and head nurses' participative management with quality of working life of nurses in hospitals under the jurisdiction of the Ministry of University Affairs and to search for the variables which could predict quality of working life of nurses. Research subjects consisted of 375 professional nurses which were selected by stratified random sampling technique. The research instruments was a questionnaire which was developed to measure personal factors, professional attitude, participative management, and quality of working life. The content of the quality of working life questionnaire was derived from the transcription of the indepth interviews of 10 experts. The instrument was tested for content validity and reliability. Statistical used in data analysis included mean, standard deviation, Pearson product moment and stepwise multiple regression analysis.

Major findings were the followings ;

1. Quality of working life of professional nurses were at the middle level.
2. The professional nurses had positive attitude toward nursing performance at the low level.
3. There were positively significant relationships between age, working experience, marital status, income saving, participative management, attitude toward profession nursing, and the quality of working life of nurses, at the .05 level. On the other hand, income saving was negatively significant, at the .05 level. There was no relationships between level of education, working place, single status and the quality of working life of professional nurses.
4. The variables that could significantly predicted quality of working life of nurses at the .05 level, accounted for 36.80 ($R^2 = .3680$) of the variance. The standardized score functions was

$$Z = .345^* ATT + .355^* ADM + .111^* INC1 + .102^* AGE$$

Field of study Nursing Administration

Academic year 2000

Student's signature.....

Advisor's signature.....

Co - advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความสามารถของ รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. จิราพร เกศพิชญวัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษา ร่วม ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำช่วยเหลือ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่ รักและเมตตา พร้อมทั้งให้กำลังใจผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พ.ต.ต. หญิง ดร. พวงเพ็ญ ชุนหปราน และ รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และการแก้ไขข้อบกพร่องทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ ประโยชน์ในการทำวิจัยและในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ กรุณาให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือ

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 ท่านที่กรุณาให้สัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้รับจากท่านเป็นความรู้ ที่มีคุณค่า ที่ผู้วิจัยนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ขอขอบคุณ รศ.ดร.พงศ์สวัสดิ์ สวัสดิพิงศ์ รศ.ไว จามรรมาน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คุณวิไล อุตริวิชัย ผู้ตรวจการแผนกสูติ-นรีเวช โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ คุณสุพร วงศ์ปทุม รองหัวหน้าฝ่าย การพยาบาลด้านวิชาการ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น คุณสุกานดา นิ่มทองคำ ฝ่ายวิชาการ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ อาจารย์เกศแก้ว วิมนมาลา วิทยาลัยพยาบาลเกื้อ การคุณย์ อาจารย์ศรีสุดา งามขำ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ประชารักษ์ คุณรุ่งทิวา เกิดแสง ร.พ.ศรีธัญญา ที่มีน้ำใจให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการวิจัย

ขอบคุณ คุณมงคล เด็กชายพิสิษฐ์ และเด็กชาย ชัยสิทธิ์ จันพุ่ม คุณปู่คุณย่า คุณแม่ และคุณชนิษฐา ใจกล้า ที่ให้ความรักความเข้าใจและเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยเสมอมา และที่ จะ ลืมเสียมิได้คือคุณส่องแสง ธรรมศักดิ์และกัลยาณมิตรทุกท่านที่คอยดูแลห่วงใยให้กำลังใจแก่ผู้ วิจัยอย่างสม่ำเสมอ

ศิริกุล จันพุ่ม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ

บทที่

1. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
แนวเหตุผลและสมมติฐาน.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ของการวิจัย.....	9

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คุณภาพชีวิตการทำงาน.....	10
ความหมาย.....	13
องค์ประกอบ.....	15
คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย.....	25
ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงาน.....	26
เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล.....	28
การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	44

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
5. สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	91
รายการอ้างอิง.....	103
ภาคผนวก.....	110
ภาคผนวก ก ตัวอย่างแบบสอบถาม.....	111
ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	117
ภาคผนวก ค ตัวอย่างหนังสือขอความร่วมมือ.....	119
← ประวัติผู้เขียน.....	127

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
2	แสดงโครงสร้างเนื้อหาคุณภาพชีวิตการทำงาน.....	52
3	แสดงโครงสร้างแบบสอบถามและคำสำคัญที่สัมพันธ์กัน.....	56
4	แสดงจำนวนและร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และรายได้.....	71
5	แสดงจำนวนและร้อยละของพยาบาล จำแนกตามเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล.....	73
6	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำแนกตามรายชื่อ.....	74
7	แสดงจำนวนและร้อยละของพยาบาลจำแนกตามการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	76
8	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุดของอายุ ระยะเวลา เจตคติต่อวิชาชีพ การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาล.....	77
9	แสดงคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลด้านความพึงพอใจในงานโดยรวมจำแนกตามรายชื่อ.....	78
10	แสดงจำนวนและร้อยละของพยาบาลจำแนกตามระดับคุณภาพชีวิตการทำงานด้านความพึงพอใจในงานโดยรวม	79
11	แสดงจำนวนและร้อยละของคุณภาพชีวิตการทำงานด้านความพึงพอใจในงานเฉพาะด้านจำแนกตามรายชื่อ.....	80
12	แสดงจำนวนและร้อยละของพยาบาลจำแนกตามระดับคุณภาพชีวิตการทำงานด้านความพึงพอใจในงานเฉพาะด้าน.....	81
13	แสดงค่าเฉลี่ยและร้อยละของคุณภาพชีวิตการทำงานด้านลักษณะงานจำแนกตามรายชื่อ.....	82
14	แสดงจำนวนและร้อยละของคุณภาพชีวิตการทำงานด้านลักษณะงาน...	84
15	แสดงค่าเฉลี่ยและร้อยละของคุณภาพชีวิตการทำงานด้านความผูกพันกับงานจำแนกตามรายชื่อ.....	85

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
16	แสดงจำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพจำแนกตามคุณภาพชีวิตการทำงานด้านความผูกพันกับงาน.....	86
17	แสดงคุณภาพชีวิตการทำงานจำแนกตามองค์ประกอบ.....	86
18	แสดงจำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพจำแนกตามคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวม.....	87
19	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน สถานที่ปฏิบัติงาน รายได้ เจตคติต่อวิชาชีพ การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของหัวหน้าผู้ป่วย และคุณภาพชีวิตการทำงาน ของพยาบาล.....	88
20	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอย ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) และทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้น (R^2 Change) ในการพยากรณ์คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลเมื่อใช้วิธีแบบขั้นตอน.....	89
21	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ สัมประสิทธิ์ การถดถอยของตัวแปรในการพยากรณ์ คุณภาพชีวิตการทำงานของ พยาบาล ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน และค่าคงที่ของการพยากรณ์.....	90